

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Лейла Огуз Крайджикова, доктор

на дисертационен труд на тема:

**“КИНЕЗИТЕРАПИЯ ПРИ ПОСТУРАЛНИ ПРОБЛЕМИ В
ГРЪБНАЧНИЯ СТЬЛБ”,**

представен от Стаменка Славейкова Митова

за присъждане на образователната и научната степен “ДОКТОР”

по професионално направление 7.4. Обществено здраве,

научна специалност „Кинезитерапия”

Научен ръководител: доц. Даниела Попова, доктор

Хипокинезията и големият процент на постурални нарушения и изкривявания на гръбначния стълб сред децата и подрастващите в развитите страни увеличи и броя на специалистите, които проявяват интерес към тези проблеми. Това са предимно физиотерапевти, ортопеди, специалисти по спортна медицина, училищни лекари и други.

По тази причина темата на дисертационния труд за корекция на гръбначните деформации и функционално възстановяване на мускулатурата е много актуална и интересна за теорията и практиката на кинезитерапията.

Представеният от докторант Стаменка Митова дисертационен труд е с обем 161 стандартни страници. Включва библиография от 210 литературни източника (118 на кирилица, 92 на латиница) и 9 страници приложения. Трудът е онагледен с 13 диаграми, 42 фигури и 42 таблици. Структуриран е според изискванията за този вид научни разработки и съответства на специфичните изисквания на обучаващото звено. Съдържа въведение, концептуална постановка на проблема, три глави, посветени на проведеното научно проучване (методология на изследването, авторска методика на кинезитерапия при деца с постурални нарушения, резултати и дискусия), последвани от изводи и препоръки.

Въведението разглежда характеристиката, разпространението и актуалността на проблема за постуралните нарушения и гръбначните изкривявания сред децата от начална училищна възраст.

В *първа глава* на 48 страници с логическа последователност, професионално и изчерпателно са разгледани проучванията на различни автори за анатомо-физиологичните особености на гръбначния стълб, кинезиологичните и патокинезиологичните особености на телодържането, нормалната стойка, постуралните нарушения и гръбначните изкривявания. Представени са множество публикации, касаещи профилактиката и лечението на гръбначните деформации в различните равнини. Специално внимание е отделено за проучване на съвременни кинезитерапевтични методики за преодоляване на постуралните нарушения и предизвиканите от тях вторични функционални проблеми. Прави впечатление правилната интерпретация на научните данни с оглед значението им за аналитично насочване на методите за поддържане на правилна стойка и обосноваване на ефекта от прилаганите средства в различните периоди на експерименталния модел.

Авторите са цитирани коректно, спазвайки единен стандарт.

В *глава втора* въз основа на литературния обзор е изведена работна хипотеза. Формулираната цел отговаря на темата на дисертационния труд и същността на проведения научен експеримент. Произтичащите от нея пет задачи са конкретни и ясни. Те напълно са реализирани с проведените изследвания и са в логическа връзка с направените изводи.

Наблюдението обхваща периода 2013 – 2015 година. Проведено е в Осми УК при ЮЗУ “Неофит Рилски“ – Благоевград, а скрининговото проучване – в 10 училища в Благоевград. Изследвани са 2129 деца (1060 момчета и 1069 момичета) на възраст от 7 до 10 години за оценка на постуралния статус. Контингентът е описан подробно, с характеристика по училища, пол и възраст. Включените в осеммесечния кинезитерапевтичен курс 118 деца с неправилна сколиотична стойка и сколиоза I степен са разпределени в две групи: контролна (57) и експериментална (61) изследвани лица, на които е проведено измерване със системата GPS100 за постурален и плантарен

анализ. Тя дава възможност за стандартизиране, прецизност и обективност при диагностиката и проследяването на резултатите от приложеното лечение.

Подбраните тестове са подходящи и достатъчно информативни за обективизиране на функционалното състояние както на гръбначния стълб, така и на мускулатурата. Ползваният статистически инструментариум дава възможност за коректно анализиране и интерпретиране на получените резултати.

Най-съществената част на дисертационния труд е методиката за кинезитерапия при постурални проблеми на гръбначния стълб, представена в *трета глава*. Тя е съобразена напълно с принципите и съвременните тенденции за профилактика на постуралните нарушения. Професионалният опит и добрата квалификация на докторантката ѝ позволяват да изгради експерименталната си работа върху правилна постановка, в рамките на нейната компетентност.

Целта, задачите, средствата, методичните указания и периодите на осеммесечния кинезитерапевтичен курс са описани точно, ясно, с много вещина и професионализъм.

Представени са схема и примерни комплекси на кинезитерапевтрични процедури с отделните им части, упражненията в които са добре подбрани, дадени са в правилна последователност, онагледени са отлично и потвърждават компетентността на докторантката. Те водят до комплексно повлияване на изследвания контингент, дават възможност за методически правилно дозиране, развитие и усложняване на кинезитерапевтичната процедура. Описани са шест корекционни игри при неправилна стойка и сколиоза I степен, с които да се разнообрази кинезитерапевтичната програма, да се насити емоционално и да се увеличи плътността на натоварването.

В *четвърта глава* „*Резултати и дискусия*” са представени и анализирани данните от изследваните показатели. Обработени са добросъвестно и прецизно. Скрининговото проучване, откриващо гръбначни изкривявания при 23,67% от изследваните деца и отклонения от правилната стойка при 58,85%, потвърждава данните от литературата за високата степен

на разпространение на тези нарушения. То доказва необходимостта от изграждане на система за диагностични прегледи, на алгоритъм за функционална оценка, профилактика и възстановяване.

Статистическите параметри са приложени вярно и научно издържано. Интерпретирани са точно и показват предимствата на предложената и апробирана от докторантката кинезитерапевтична методика по отношение на соматоскопията, функционалните тестове, обема на движение на гръбначния стълб, мускулния тонус и издръжливост, равновесната проба и стабилността на стойката. Въпреки достоверно добрия ефект на експерименталната методика върху плоскостъпието, не е открита корелационна зависимост между него и гръбначните изкривявания. Значимото подобрение на децата от контролната група доказва ефективността на кинезитерапевтичната програма с корекционни упражнения, изпълнена самостоятелно в домашна обстановка, както и необходимостта за включването ѝ в ежедневието на децата с постурални нарушения.

На базата на получените резултати са формулирани шест *извода* и три *препоръки*, които обективно отразяват представения фактически материал, произтичат от проведеното изследване и синтезират получените резултати.

Считам, че по-съществените *приноси* на дисертационния труд, представен от Стаменка Славейкина Митова са:

- мащабното скринингово проучване за разпространението на постуралните нарушения при деца на възраст 7-10 години в 10 училища от Благоевград;
- проведеното изследване със системата за плантарен и постурален контрол (GPS 100), която за първи път се внедрява в България, с цел обективна оценка на постуралния статус;
- създаденият алгоритъм за оценка на телодържанието, за корекция и профилактика на постуралните нарушения чрез кинезитерапевтични програми, изпълнени под ръководството на специалист и самостоятелно в домашна обстановка, апробирани в продължение на осем месеца.

Авторефератът е изработен в съответствие с изискванията и отразява правилно основните части на дисертационния труд.

Стаменка Митова има 4 *научни публикации*, свързани с темата на дисертацията. Те популяризират резултатите от представената научна разработка, достатъчно добре представят изследваните проблеми и методологията на авторската кинезитерапевтична програма.

В *заключение* бих искала да изразя убеждението си, че представеният дисертационен труд е резултат на задълбочена теоретична и практическа професионална подготовка. Той напълно отговаря на изискванията за получаване на ОНС “доктор”.

Въз основа на изтъкнатите по-горе приноси, отчитайки професионалния опит на докторантката и високите теоретико-практически достойнства на представената за рецензиране научна разработка, декларирам моята лична подкрепа и убедено предлагам на уважаемите членове на научното жури към факултет „Обществено здраве, здравни грижи и спорт” при ЮЗУ „Неофит Рилски” – Благоевград да гласуват за присъждане на образователната и научна степен „доктор” на Стаменка Славейкова Митова, по професионално направление 7.4. Обществено здраве, научна специалност „Кинезитерапия”.

01. 03. 2016 г.

Рецензент:
/проф. Л. Крайджикова, доктор/